

TERVAA POLTETTIIN MYÖS KERIMÄELLÄ

6

Tar was burned also in Kerimäki

Ruotsi oli yksi neljästä eurooppalaisesta tervan tuottajasta ja viejästä. Suurin osa Ruotsista viedystä tervasta oli peräisin Suomes-ta. Savon maakunta oli 1500-1700-luvulla keskeisin tervantuotantoalue. Kerimäellä tervaa poltettiin jo 1500-luvulla, ja 1700-luvun alussa Kerimäki oli Savon kolmanneksi suurin tervan tuottaja ja viejä 12 %:n osuudella.

Tervanpolton edellytyksenä olivat runsaat mäntymetsät. Tervaa poltettiin tervasrungoista ja -juurakoista. Ensimmäinen työ oli tervasjuurakoiden ja -runkojen kerääminen ja pilkkominen. Tervasrunkoja saatiin joko luonnontervaksesta tai terveitä mäntypuita koloamalla useamana vuonna peräkkäin, jolloin ne ”tervastoituvat”.

Tervakset ladottiin tervahaudan keskellä olevan napapuun ympärille pinoon, joka kiersi ”jatana” yli koko tervahaudan. Sen läpimitta oli tervasmäärästä riippuen 5-20 metriä ja syvyys keskeltä noin metrin. Hauta peitettiin turpeilla ja eristettiin tuoreilla sammalilla ja reunoista savella.

Tervahauta sytytettiin haudan juureen jätetystä peittämättömästä kohdasta ja polttamisen tuli edetä kerroksittain pohjasta lakeen saakka. Polttaminen tapahtui kytötulella, jolloin runsaspihkainen mäntypuu hikoili pihkansa mustanruskeaksi nesteeksi. Vanhemman tyyppin tervahaudassa terva valui puutorvea pitkin tervahaudan pohjalla olevaan tervasammioon, joka oli rakennettu laudoista ja tiivistetty savella. Uudemman tyyppin tervahauoissa terva valutettiin puuränniä pitkin suoraan ulkopuolella syvennyksessä oleviin tervatynnyreihin, joiden tilavuus standardisoitiin 1600-luvulla 125 litraksi.

Kerimäeltä terva vietiin tynnyreissä vesiteitse Lappeenrantaan, mistä tervatynnyrit kuljetettiin vuoteen 1721 saakka Viipuriin ja 1721-1743 Haminaan. Tervan vienti loppui Turun rauhaan 1743, sillä Kerimäeltä ei kannattanut kuljettaa tervaa Loviisaan saakka.

Sweden was one of the four producers and exporters of tar in Europe. A large amount of the tar exported from Sweden came from Finland. The province of Savo was the most important area what comes to producing tar in the 16th-18th centuries. Tar was burned in Kerimäki as early as in the 16th century. At the beginning of the 18th century Kerimäki was the third largest producer and exporter of tar in Savo with 12 per cent.

The preconditions for the burning of tar were the rich pine forests. Trunks and stumps were burned in order to make tar. First, the pitchy trunks and stumps were collected and chopped. Pitchy trunks were either naturally pitchy or holes were made on healthy pines in several years in a row, in order to make them pitchy.

Then, the pitchy wood was laid on a pile around the centre of a tar-burning pit, surrounding the whole pit. The diameter of the pile was between 5 and 20 metres and the depth about a metre, depending on the amount of wood.

The pit was then covered with peat and insulated with fresh moss and clay on the sides.

The pit was lit through an uncovered hole left on the side of the pit. The burning proceeded in layers from the bottom to the top. There was a smouldering fire that made the pine sweat its resin into a black-brown liquid. In the older type of tar-burning pits the tar flowed through a wooden pipe into a tar tub at the bottom of the pit. The tar tub was made of boards and insulated with clay. In the newer tar-burning pits the tar flowed through a wooden gutter straight into tar barrels outside the pit. In the 17th century the volume of these barrels was standardised into 125 litres.

Tar was taken in barrels by boat from Kerimäki to Lappeenranta. Until 1721 tar barrels were transported from Lappeenranta to Vyborg, and between the years of 1721 and 1743 to Hamina. The export of tar was finished by the peace treaty in Turku on 1743, for no longer was it profitable to transport tar all the way to Loviisa.

